

УДК 37.014.5

Пашков В. О.

Дніпропетровський коледж технологій та дизайну

ТЕОРЕТИЧНІ ПІДХОДИ ДО АНАЛІЗУ ПОЛІТИЧНОГО ВИМІРУ МОДЕРНІЗАЦІЇ ВИЩОЇ ОСВІТИ

Висвітлено основні наукові підходи до вивчення політичних аспектів процесів модернізації у сфері вищої освіти. Виділені та проаналізовані соціологічний, системний, інституційний, політико-адміністративний та політико-мережний підходи до аналізу освітніх змін та політики. Обґрунтовано, що в соціально-гуманітарному дискурсі щодо модернізації вищої освіти через багатовимірність освітньої сфери як об'єкта дослідження ці підходи виступають як взаємодоповнюючі та синергетичні.

Ключові слова: вища освіта, модернізація, освітня політика, освітні реформи, політичні мережі, зацікавлені групи.

Пашков В. А.

ТЕОРЕТИЧЕСКИЕ ПОДХОДЫ К АНАЛИЗУ ПОЛИТИЧЕСКОГО ИЗМЕРЕНИЯ МОДЕРНИЗАЦИИ ВЫСШЕГО ОБРАЗОВАНИЯ

Освещены основные научные подходы к изучению политических аспектов процессов модернизации в сфере высшего образования. Выделены и проанализированы социологический, системный, институциональный, политико-административный и политико-сетевой подходы к анализу образовательных изменений и политики. Обосновано, что в социально-гуманитарном дискурсе относительно модернизации высшего образования через многомерность образовательной сферы как объекта исследования эти подходы выступают как взаимодополняющие и синергетические.

Ключевые слова: высшее образование, модернизация, образовательная политика, образовательные реформы, политические сети, группы интересов.

Pashkov V.

THEORETICAL APPROACHES FOR THE ANALYSIS OF POLITICAL DIMENSION IN THE PROCESS OF MODERNIZATION OF THE HIGHER EDUCATION

The main scientific approaches for the research of political aspects of modernizational processes in the higher education are highlighted in the article. The author identifies and analyzes the sociological, system, institutional, administrative, political-net's approaches for the analysis of educational changes and policy. It is argued that in the social-humanitarian discourse about the modernization of the higher education through the multidimensionality of educational sphere as a research object these approaches complement each other.

Key words: higher education, modernization, educational policy, educational reforms, political nets, stakeholders.

Сьогодні вітчизняна вища школа переживає складний етап реформування, покликаний модернізувати її відповідно до вимог часу та нових суспільних викликів. Водночас державна політика кардинальних та якісних

змін у вищій освіті потребує чітких методологічних і політичних орієнтирів, що ще більше актуалізує потребу вивчення теоретичних основ модернізаційних процесів в освітньому секторі. В сучасному соціально-гуманітарному дискурсі домінує орієнтація на вивчення соціальних, економічних і культурних аспектів модернізації вищої освіти, у той час як

політичні аспекти цього процесу залишаються маловивченими. Теоретичне осмислення підходів до дослідження політичного виміру розвитку вищої школи сприятиме більш чіткому розумінню правильності вибору вектору та змісту освітніх реформ.

Серед суспільствознавців, які займаються цією проблематикою, слід виділити визнаних вітчизняних дослідників проблем освіти В. Бакірова, В. Беха, В. Кременя, В. Огнев'юка, С. Сисоєву, які здійснили аналіз соціологічного та філософського виміру модернізації вищої освіти, висвітлили деякі проблемні аспекти освітньої політики. Російські дослідники М. Богуславський і В. Вольчик проаналізували системний та інституційний теоретико-методологічні підходи до вивчення процесів освітньої модернізації. Вітчизняні дослідниці А. Улановська та Т. Поясок у своїх роботах спробували розкрити характеристику поняття «модернізація вищої освіти» та специфіку дослідницького фокусу різних наук.

Метою статті є визначення та аналіз основних теоретико-методологічних підходів до вивчення політичних аспектів модернізації вищої освіти. До завдань, вирішення яких веде до реалізації поставленої мети, ми відносимо:

- визначення основних підходів до вивчення модернізації вищої освіти;
- з'ясування сутності та специфіки кожного з них, характеру їх взаємодії;
- формування власного визначення та характеристики модернізації вищої школи.

Теорія модернізації в суспільних науках сформувалася в 1950-1960-х рр. під впливом домінуючих в суспільній думці XIX ст. ідей еволюціонізму та розробок школи структурного функціоналізму і пройшла тривалий шлях розвитку і трансформацій. Будучи доволі універсальним концептом аналізу і пояснення розвитку соціальних систем, практично одразу після своєї появи модернізаційна парадигма стала застосовуватися до вивчення функціонування і реформування освітніх систем. До проблематики модернізації вищої освіти вже у 1960-70-х рр. зверталися чимало провідних західних дослідників. Так, американський соціолог Ч. Р. Міллс розглядав модернізацію освіти як кардинальний злам старих освітніх структур і принципів їхнього функціонування з метою забезпечення демократизації системи освіти та суспільного ладу.

П. Бурдьє пов'язував модернізацію освіти з боротьбою цінностей різних соціальних груп; М. Фуко – з прагненням змінити модель пізнання та засвоєння знань і, відповідно, суспільного дискурсу.

Водночас слід відзначити, що сьогодні в освітньому дискурсі не існує однозначного, точного і загальноприйнятого визначення поняття «модернізація вищої освіти», чітких характеристик і критеріїв, які визначають його зміст. Як наслідок, теорія освітньої модернізації формується під впливом широкого кола теоретичних підходів, взаємодія яких відбувається в режимі мирного співіснування, а не конкуренції. Така концептуальна плюралістичність зумовлюється, з одного боку, багатозначністю цього поняття, його постійною корекцією, а з іншого – специфікою дослідницького фокусу різних галузей знань, а іноді – і суб'єктивною позицією окремих науковців [1, с. 264]. Між різними підходами практично відсутня конкуренція, оскільки кожний з них, як правило, домінує в одній-двох наукових дисциплінах, і рідко коли використовується в інших. У цих умовах відмінності між підходами полягають у різному трактуванні освіти, визначенні головного аспекту та інтерпретації результатів освітніх змін. Різноманітність освітніх досліджень зумовлює ситуацію, коли різні теоретичні підходи при своїй взаємодії виступають по відношенню один до одного як взаємодоповнюючі та синергетичні.

Соціологічний підхід. Сутність підходу полягає у вивченні освітніх проблем у їх взаємозв'язку з суспільними процесами та відносинами. Ця дослідницька парадигма наголошує на вирішальному впливі соціальних чинників на розвиток освітньої системи, а відтак, при дослідженні освітніх реформ увага акцентується на соціокультурних умовах і результатах їх проведення. Теоретичну традицію дослідження освітніх змін у соціальному контексті заснували Е. Дюркгейм, М. Вебер, П. Сорокін, Дж. Дьюї, К. Манхейм.

Представники цього підходу зосереджують увагу не на формальних або інституційних аспектах освіти, а на впливі освіти на суспільний розвиток, її соціальних функціях і завданнях. Освіта тут виступає механізмом конструювання і вдосконалення соціального дизайну [2, с. 57]. Відповідно, модернізація вищої освіти розглядається як засіб розв'язання актуальних соціальних проблем. Освітні зміни розглядаються у нерозривному зв'язку з соціальною структурою

суспільства, проблемами доступності вищої освіти, безробіття, соціальними конфліктами, культурною ідентичністю і соціальною згуртованістю.

На сучасному етапі соціологічний підхід являє собою сукупність різноманітних концепцій, у яких реформування вищої освіти розглядається як механізм забезпечення її відповідності новим суспільним викликам і реаліям, підвищення внеску освіти у динамічний розвиток економіки, науки, соціальних відносин, культури та суспільства в цілому. До основних концепцій соціологічного підходу можна віднести такі.

- Функціоналізм: увага фокусується на дослідженні соціальних функцій вищої освіти, перш за все ролі освіти як каналу соціальної мобільності, зв'язку освіти і соціальної структури. Представниками цього напрямку освіта трактується як великий суспільний «вирівнювач», який пом'якшує соціальну нерівність і вирівнює життєві шанси індивідів. У такому ракурсі предметом аналізу виступає доступність вищої освіти, наявні освітні бар'єри, соціальна диференціація студентів. Відповідно модернізація розуміється як процес усунення освітніх бар'єрів і розширення доступності освіти. Часто дослідники ставлять знак рівності між модернізацією та масовізацією і демократизацією вищої освіти.

- Соціальний конструктивізм досліджує вищу освіту як інструмент соціальної інженерії. Основи такого підходу до вивчення освіти заклав Е. Дюркгейм. На його думку, освіта увічнює і зміцнює єдність, основні цінності та соціальні якості, необхідні для колективного життя. Вона «продукує суспільство як сукупність вірувань і почуттів» [3, с. 42]. Позитивний вплив вищої школи полягає у формуванні механізмів консолідації суспільства, збереженні єдиного соціокультурного та символічного простору, подоланні соціальних розколів. Водночас зміст знань та цінностей, що мають транслюватися в освітньому процесі, встановлюються правлячими силами, залежно від політичних і соціальних потреб. Виходячи з цього, об'єктом вивчення дослідників стають цінності та установки, які домінують в освітній політиці, навчальних програмах і підручниках. Такий ракурс дозволяє досліджувати широке коло питань: освітні реформи під час зміни політичного режиму, роль систем вищої освіти у становленні національних держав,

процес політичної соціалізації у стінах ВНЗ, проблеми мультикультуралізму в освіті тощо.

- Парадигма конфлікту висуває на перший план чинник конфліктності як джерело розвитку і модернізації освітніх систем. Через свою суспільну значущість освіта стає ареною зіткнень інтересів різних соціальних сил, які прагнуть впливати на неї у бажаному для себе напрямі. Освітні реформи у такому контексті аналізуються як результат соціальних конфліктів, засіб зменшення напруги в суспільстві. В одних випадках модернізація вищої освіти розглядається як результат попереднього кризового стану галузі, її відставання від конкурентів чи невідповідності потребам суспільного розвитку (конфлікт у системі взаємодії «суспільство – освіта»), інші дослідники бачать причину освітніх реформ у загостренні суперечностей між соціальними групами в суспільстві, треті – у протиріччях між внутрішніми групами інтересів всередині системи освіти. Ключове значення у цьому зв'язку має політична сфера, де соціальні конфлікти інституціоналізуються і розв'язуються, трансформуючись в освітні реформи.

Системний підхід є одним із найбільш універсальних інструментів вивчення сфери освіти та її реформування. Відповідно до нього, вища освіта розглядається як складна, відкрита, динамічна система, яка складається з певної сукупності підсистем і елементів, що взаємодіють між собою, з іншими рівнями освітньої системи та зовнішнім середовищем. Через відкритість системи вищої освіти зовнішнє середовище, з одного боку, детермінує зміни в освіті, а з іншого – створює передумови для її подальшого розвитку. Рівень економічного та культурного розвитку суспільства, НТП, політична система або стимулюють, або гальмують розвиток освітньої галузі.

По відношенню до зовнішнього середовища освіта виступає цілісною системою, що має впорядковану внутрішню структуру, систему управління, в якій кожна підсистема виконує певні функції і знаходиться у внутрішній взаємозалежності від інших. Зміна одних структурних елементів освіти викликає зміну інших і, як наслідок, трансформацію всієї освітньої системи [4, с. 8]. Як і будь-яка соціальна система освіта прагне до внутрішньої рівноваги, а тому вона змушена постійно адаптуватись до нових суспільних вимог. Ця рівновага забезпечується за рахунок модернізації

галузі – оновлення принципів функціонування системи вищої освіти відповідно до нових соціальних, економічних і політичних реалій. З часом внаслідок своєї інерційності та під впливом нових зовнішніх імпульсів інститут освіти починає відставати від потреб суспільного розвитку, виникає та усвідомлюється необхідність нової освітньої модернізації.

Якщо соціологічний підхід при аналізі освітніх реформ значною мірою концентрується на змінах у суспільстві, що зумовлюються реформами, то системний підхід орієнтований на дослідження змін у функціонуванні самої вищої школи. Предметом аналізу стають зміни у її внутрішньому середовищі та у взаємодії з зовнішнім світом – в управлінні та фінансуванні галузі, освітніх програмах, взаємовідносинах вишів з соціальним середовищем, принципах організації освітньої та науково-дослідницької діяльності.

Дослідження освітніх реформ крізь призму системного підходу передбачає їх багатоаспектний аналіз із фокусуванням на результативних та процесуальних характеристиках освітніх змін. Відповідно модернізація вищої освіти розглядається як вплив держави та суспільства на розвиток галузі з метою забезпечення бажаних результатів її діяльності. Він має певну структуру, концептуальну спрямованість та мету, інструменти та етапи реалізації, коло суб'єктів. При цьому сутнісні компоненти процесу освітньої модернізації визначають правлячі сили, що надає йому політичного характеру.

Інституційний підхід інтерпретує освіту як стійку форму організації спільної діяльності людей у сфері навчання, виховання та професійної підготовки, яка включає в себе сукупність формальних і неформальних правил, норм, принципів, функцій, які регулюють поведінку учасників та організують її у систему установ, ролей та статусів.

У такому дослідницькому фокусі освіта аналізується як структурована система взаємодій і відносин суб'єктів освітньої діяльності на основі певних правил і норм. У якості основних внутрішніх груп традиційно виділяють викладачів, академічний менеджмент і студентів. Вважається, що характер соціального клімату, стосунків між цими групами значною мірою визначає якість навчального процесу, їх мотивацію на продуктивну діяльність і, як наслідок, досягнення бажаних результатів.

Увесь комплекс взаємодій між суб'єктами освітньої діяльності спирається на встановлені правила гри та норми поведінки. Вони визначають статус, права та обов'язки, сфери впливу кожної з груп, механізми їхньої спільної діяльності та вирішення конфліктів, участі в управлінні освітньою сферою. Зміна правил і норм поведінки веде до трансформації внутрішнього середовища системи вищої освіти, зумовлює поступове формування нової конфігурації освітніх взаємодій. Цей процес вимагає часу і додаткових ресурсів для досягнення контрольних показників розвитку освітньої сфери.

У свою чергу внутрішні групи можуть не завжди підтримувати і приймати інституційні зміни. Співвідносячи їх із попередньою траєкторією розвитку, власними інтересами та альтернативними варіантами поведінки, вони виробляють власну стратегію поведінки і можуть намагатися змінити формальні правила на свою користь, або чинити опір змінам [5, с. 136]. Від соціальної активності та політичних можливостей цих груп значною мірою і буде залежати доля інституційних змін. Тому освітні реформи можуть мати своїм наслідком як покращення взаємодії між групами, так і виникнення конфліктів.

Оскільки інтереси викладачів, академічного менеджменту та студентів часто не збігаються, а сам інститут освіти характеризується інертністю, виникає потреба регулювання їхньої взаємодії ззовні. Таким регулятором стає держава як гарант забезпечення суспільних інтересів в освіті. З-поміж освітніх суб'єктів саме держава має найбільшу владу та повноваження для встановлення та зміни інституційних норм, надаючи їм політичної легітимності. Тому зміни правил гри у галузі, як правило, стають наслідком прийняття нових нормативних актів (законів, урядових постанов, державних стандартів, різноманітних «дорожніх карт» освітніх реформ тощо), тобто прояву політичної волі з боку держави.

Відповідно модернізація вищої освіти трактується як ініційована суспільством та державою зміна інституційного середовища освітньої сфери з метою забезпечення кращої взаємодії внутрішніх груп та відповідності результатів її діяльності потребам суспільного розвитку. Дослідники-інституціоналісти фокусують свою увагу на вивченні того, як зміни в інституційному

середовищі впливають на соціальні відносини, які виникають в ньому.

Політико-адміністративний підхід до вивчення освіти та проблем її реформування використовувався ще в працях компаративістів XIX ст., однак справжнє визнання і поширення він отримав з початку XX ст. в рамках теорії державного управління. У 1970-1980-х рр. він став домінуючою дослідницькою парадигмою вивчення освітніх реформ у рамках аналізу освітньої політики, після чого його популярність дещо зменшилася. На сучасному етапі він активно використовується в порівняльних дослідженнях, теорії державного управління, аналізі освітньої політики та політичній науці.

Сутність підходу полягає у розгляді вищої освіти як суспільно важливої організаційної системи, яка виконує широкий спектр освітньо-культурних, соціально-економічних та політичних завдань, покладених на неї державою та суспільством. Розвиток системи вищої освіти в силу її суспільно значущих функцій є об'єктом державного управління, сферою відповідальності і напрямом внутрішньої політики держави. Таким чином, вища освіта в рамках цього підходу трактується як керована державою соціальна інституція.

Такий підхід акцентує увагу на ключовій ролі держави у функціонуванні системи вищої освіти. Держава є не просто найвпливовішим суб'єктом, що формує порядок денний освітньої політики, а й її активним провідником і контролером, єдиним легітимним джерелом політико-управлінської ідеології, надаючи освітнім змінам владно-примусового характеру. В демократичних режимах формування освітньої політики є результатом взаємодії різноманітних груп інтересів за домінуючої ролі держави. В умовах авторитаризму і тоталітаризму держава фактично стає монопольним адміністратором розвитку освітньої системи. У такому контексті реформування вищої освіти трактується як результат діяльності держави, спрямованої на зміну функціонування галузі відповідно до визначеної владою мети. Так, українська дослідниця С. Сисоєва визначає модернізацію освіти як централізовані та масові зміни в освітній системі, що орієнтовані на досягнення поставлених освітніми реформами цілей [6, с. 369]. Інший вітчизняний дослідник Г. Михайлишин інтерпретує її як відповідь держави на суспільні потреби та вимоги;

цілеспрямований, офіційний курс урядових інституцій, спрямований на забезпечення динамічного розвитку системи освіти та використання її можливостей для вирішення важливих державних та суспільних проблем [7, с. 456].

Такий погляд на освітню модернізацію крізь призму завдань цілеспрямованості виявився доволі продуктивним для вивчення політичного виміру освітніх реформ, особливо в недемократичних режимах. Стало зрозуміло, що цілі модернізації освіти можуть визначатися не лише внутрішніми проблемами галузі, суспільними потребами та вимогами, а й інтересами держави, правлячої владної команди, пануючої ідеології. Більш того, останні часто мають пріоритет при формуванні стратегії модернізації, підпорядковуючи собі і використовуючи як маскування суспільні та освітні потреби.

У такому ракурсі предметом аналізу виступає державна освітня політика, особливо її зміни. Дослідники аналізують цілі та пріоритетні напрями освітньої політики, нормативно-правове забезпечення реформ, механізми їх реалізації, індикатори успішності.

Політико-мережний підхід виходить з того, що на сучасному етапі процес формування та здійснення державної політики є результатом діяльності політико-управлінських мереж, які об'єднують державних та суспільних акторів. У кожній галузевій сфері державного управління формується власна мережна структура груп інтересів. У загальному вигляді вона складається з 4 елементів: 1) актори, до яких належать організовані групи, що мають сталі інтереси в цій сфері; 2) власне інтереси акторів; 3) способи взаємодії; 4) спільні дії для просування певного проекту політичного рішення [8, с. 94]. Під час взаємодії між акторами формуються певні коаліції з тим, щоб вплинути на політичний курс уряду в галузі. Уряд, у свою чергу, через такі мережі прагне отримати суспільну підтримку та зменшити опір власній політиці.

Виникнувши в 1960-х рр. в політичній науці та теорії державного управління для аналізу державної політики, на початку 1980-х рр. політико-мережний підхід почав проникати в дослідження проблем управління та реформування освіти в рамках аналізу освітньої політики. Він виявився ефективним інструментом вивчення освітніх змін і пояснення причин провалу реформ. Відповідно освітня політика та модернізація

галузі трактується як результат складного процесу переговорів і утворення коаліцій між численними зовнішніми та внутрішніми акторами. Формування освітніх коаліцій дозволяє артикулювати значну частину соціальних інтересів під час розробки концепції модернізації і тим самим забезпечити успіх політики.

Однією з перших вдалих спроб адаптації політико-мережного підходу до освітньої проблематики стала запропонована в середині 1980-х рр. американським дослідником Б. Кларком теоретична модель аналізу освітніх реформ у вигляді трикутника «держава – академічна олігархія – ринок» [9, с. 48]. Принциповим моментом його схеми став перехід від моносуб'єктного трактування освітньої політики, де головним і, по суті, єдиним політичним актором виступала держава, до полісуб'єктного, в якому формування та реалізація політики концентрувалися у трикутнику взаємовідносин держави, керівництва вишів та ділових кіл.

У середині 1990-х рр. в рамках аналізу освітньої політики під впливом теорії ігор була сформована модернізована версія цього підходу – концепція зацікавлених груп –стейкхолдерів, яка значно розширила коло акторів освітньої політики. Основні гравці трактуються як більш менш організовані групи, які мають свої інтереси, ресурси та вплив у сфері вищої освіти і можуть вступати у «політичну гру» задля впливу на державну політику [10, с. 6]. У політичному процесі, окрім уряду, бере участь безліч акторів – політичні партії, різні міністерства, бюрократичний апарат, об'єднання вишів, викладачі, студенти та їх батьки, профспілки, роботодавці тощо. Між цими акторами постійно йдуть торги, консультації, обмін ресурсами з приводу вирішення тих чи інших проблем галузі.

У такому дослідницькому фокусі предметом аналізу стають конфігурація акторів, характер зв'язків між ними, способи комунікації, їх інтереси та ресурси. Водночас політико-мережний підхід до вивчення освітньої політики має свої недоліки. Концентруючись на грі плюралістичних груп інтересів, він досить точно описує процес модернізації сфери вищої освіти в сталих демократіях, однак виявляється малоефективним для аналізу освітніх реформ в умовах тоталітаризму та авторитаризму, де зацікавлені групи або відсутні як такі, або їхній вплив обмежений і підпорядкований інтересам влади. Крім того, цей підхід орієнтований на вивчення

освітніх реформ сучасності і не адаптований до інших історичних періодів.

Підсумовуючи, можна сформулювати власне визначення модернізації вищої освіти. Під нею ми розуміємо процес постійного вдосконалення вищої школи з метою забезпечення відповідності результатів її діяльності соціальним, економічним і політичним потребам суспільства і держави. У широкому розумінні освітня модернізація охоплює сукупність політико-адміністративних, освітніх та організаційно-функціональних змін, покликаних перетворити освітню сферу відповідно до цілей реформ. У політичному вимірі модернізація вищої освіти включає в себе:

- розроблення нової моделі функціонування системи вищої освіти, відповідно до соціально-економічних і політичних потреб;
- вироблення механізмів здійснення модернізації (правові, економічні, управлінські, ідеологічні, політичні тощо);
- визначення політичного стилю просування освітніх змін та взаємовідносин з академічною спільнотою;
- зміну старих освітніх структур, практик на більш ефективні або політично бажані;
- контроль та оцінку досягнутих результатів, їхнього впливу на діяльність освітньої системи та інших сфер суспільного життя.

ЛІТЕРАТУРА

1. Улановська, А. С. Модернізація вищої освіти: характеристика понятійного апарату дослідження / А. С. Улановська // Педагогічні науки: теорія, історія, інноваційні технології. – 2014. – №1 (35). – С. 260-270.
2. Бакіров, В. С. Соціологічний вимір модернізації вищої освіти / В. С. Бакіров // Теорія і практика управління соціальними системами. – 2013. – №3. – С. 56-59.
3. Кремень, В. Г. Філософія людиноцентризму в освітньому просторі / В. Г. Кремень. – 2-е вид. – К.: Знання України, 2010. – 520 с.
4. Богуславский, М. В. Стратегии модернизации российского образования XX века: теоретико-методологические подходы к исследованию / М. В. Богуславский // Проблемы современного образования. – 2013. – №4. – С. 5-20.
5. Вольчик В. В. Исследование институциональной структуры сферы образования: основные концепты и теоретические рамки / В. В. Вольчик, Д. Д. Кривошеева-Медянцева // TERRA ECONOMICUS. – 2015. – Том 13. – №2. – С. 131-142.
6. Освітні реформи: місія, дійсність, рефлексія: монографія / за ред. В. Кременя, Т. Левовицького, В. Огнев'юка, С. Сисоєвої. – К.: ТОВ

- «Видавниче підприємство «ЕДЕЛЬВЕЙС», 2013. – 460 с.
7. Михайлишин, Г. Й. Модернізація освітньої сфери як фактор модернізації суспільства / Г. Й. Михайлишин // Гілея: науковий вісник. – 2012. – Вип. 63. – С. 455-460.
 8. Бермус А. Г. Модернизация образования: философия, политика, культура / А. Г. Бермус. – М.: Канон+ РООИ «Реабилитация», 2008 – 383 с.
 9. Поясок, Т. Освітня політика як об'єкт міждисциплінарних досліджень / Т. Поясок // Освітологія. – 2013. – Вип. 2. – С. 46-50.
 10. Бех, В. П. Державна освітня політика, регулювання й управління освітньою галуззю як предмет наукового аналізу / В. П. Бех // Вісник НАУ. Серія: Філософія. Культурологія. – 2014. – №1 (19). – С. 5-7.

УДК: 32: 291.13

Топалова С.О.

Харківський навчально-науковий інститут ДВНЗ
«Університет банківської справи»

СТАНОВЛЕННЯ ТА РЕАЛІЗАЦІЯ ДЕРЖАВНОГО ПОЛІТИЧНОГО МІФУ В УКРАЇНІ: ТЕНДЕНЦІЇ І ПРОТИРІЧЧЯ

Розглянуто проблеми формування та впровадження державного політичного міфу в Україні. Визначено головні фактори, що сприяють активізації суспільного запиту на міф. Показано особливості функціонування політичних партій, що гальмують процес розробки та реалізації політичної стратегії розвитку держави. Виявлено чинники, від яких залежать перспективи розвитку України згідно з задекларованою стратегією демократизації та європейської інтеграції.

Ключові слова: державний політичний міф, суспільна свідомість, політичні партії, легітимність, симуляція.

Топалова С.А.

СТАНОВЛЕНИЕ И РЕАЛИЗАЦИЯ ГОСУДАРСТВЕННОГО ПОЛИТИЧЕСКОГО МИФА В УКРАИНЕ: ТЕНДЕНЦИИ И ПРОТИВОРЕЧИЯ

Рассмотрены проблемы формирования и реализации государственного политического мифа в Украине. Определены главные факторы, способствующие активизации общественного запроса на миф. Показаны особенности функционирования политических партий, которые сдерживают процесс разработки и реализации политической стратегии развития государства. Определены факторы, от которых зависят перспективы развития Украины согласно провозглашенной стратегии демократизации и европейской интеграции.

Ключевые слова: государственный политический миф; общественное сознание, политические партии, легитимность, симуляция.

Topalova S.

FORMATION AND REALIZATION OF THE STATE POLITICAL MYTH IN UKRAINE: TRENDS AND CONTRADICTIONS

The problems of formation and realization of the state political myth in Ukraine are explored in the article. The main factors that contribute to the intensification of public request for myth are identified. The article shows the features of the functioning of political parties, which hold back the process of designing and implementation of the state's development strategy. It also determines the factors that affect the perspectives of Ukraine in accordance with the declared strategy of democratization and European integration.

Key words: state political myth, social consciousness, political parties, legitimacy, simulation.